
**ВАЛЕРІЙ РОМАНЬКО – ФУНДАТОР НАЦІОНАЛЬНОГО
КРАЄЗНАВСТВА В ДОНБАСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ
ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

Колган О. В.

The article is devoted to the role of Valerii Romanko in the development of regional ethnography of the university. The directions of activity in the field of studying literature of the native land at the Faculty of Philology are investigated. The contribution of the pedagogue to the education of students – nationally conscious citizens through the lens of regional ethnography is emphasized.

Key words: *regional ethnography, literature of native land, poet-romanticist.*

У 2020 р. виповнюється 30 років від початку діяльності Донецької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, відлік чому йде від січня 1990 р., коли відбулася установча конференція Донецької обласної організації краєзнавців.

Історія ж краєзнавства в Донбаському державному педагогічному університеті є значно давнішою. Перші кроки в напрямі вивчення літератури рідного краю у вищі сягають 1987 р., коли в тодішній Слов'янський державний педагогічний інститут прийшов працювати Валерій Романько. Колишній учитель звичайної сільської школи (с. Новотроїцьке Покровського району Донецької області: учитель, організатор позакласної та позакласної виховної роботи, директор школи (1974–1987 рр.), безмежно закоханий в Україну та рідну Донеччину, відданий праці педагога, молодий науковець почав плідно займатися питаннями краєзнавства регіону та країни.

Результатом його невпинної та кропіткої роботи став захист кандидатської дисертації на тему: «Літературне краєзнавство в системі роботи вчителя-словесника» (Інститут педагогіки НАН України (1992 р., м. Київ), науковий керівник – д-р пед. наук, професор, академік О. Р. Мазуркевич).

Багатолітні невпинні наукові пошуки згодом знайшли відбиття в працях ученого, яких нараховується понад 200. Зокрема, безцінними для навчального процесу університету та краєзнавства регіону є навчальні посібники та книги: «Василь Стус і Слов'янщина» [4], «Захисник і пропагандист рідного слова: Володимир Сосюра і українська мова» [5], «Грицько Пилипович Бойко. Життя та творчість» [6], «Іван Костиря – дітям» [7], «Краєзнавці Донеччини» [8], «Література донецького краю» [9], «Література донецького краю. Б. Л. Горбатов. П. А. Байдебура. М. О. Рибалко. Г. Ф. Кривда» [10], «Література донецького краю. Г. П. Бойко. Л. М. Колесникова. В. С. Стус. І. С. Костиря. С. В. Жуковський» [11], «Література донецького краю» (має гриф МОН) [12], «Література рідного краю» [13], «Освідчення в любові Станіслава Жуковського: літер.-крит. нарис» [14], «Со-

сюра у Слов'янську» [15], «Слов'янськ літературний: перша пол. XIX – поч. XXI ст.» [16] та ін.

Окреме місце у творчому доробку дослідника Валерія Романька належить постаті поета-земляка Михайла Петренка. Присвятивши кілька десятиліть власного життя вивченню біографії та мистецького шляху великого романтика, народженого в Слов'янську Донецької області, В. І. Романько дотепер продовжує безупинно розкривати таємниці, пов'язані з автором неперевершеного українського шедевра «Дивлюсь я на небо...».

Говорячи про вишівську діяльність В. І. Романька на ниві краєзнавства, вочевидь, варто окремо зупинитися на тандемі вченого й студентів. Здобувачі вищої освіти університету, завдяки професійній майстерності, авторитетові й умінню прищеплювати любов до рідної Донеччини, Батьківщини й, зрозуміло, до навчального предмету «Література рідного краю», є постійними учасниками й переможцями краєзнавчих конкурсів, фестивалів різних рівнів [2].

Будучи фундатором краєзнавчої роботи закладу вищої освіти, Валерій Романько є не лише дослідником-теоретиком. Завдяки популяризаторській роботі педагога, в Донбаському державному педагогічному університеті повсякчас відбуваються різні краєзнавчі заходи, метою яких є, насамперед, поінформування земляків про життя і творчий доробок непересічних особистостей Донецького регіону, країни. Завданнями всіх названих зустрічей, вебінарів, презентацій, платформ є, передусім, виховання національно свідомої особистості, формування краєзнавчої компетентності молоді тощо [1].

Провівши велику дослідницьку та пошукову роботу, саме Валерій Іванович встановив, що наш відомий земляк, український поет Володимир Сосюра двічі відвідав Слов'янськ: у 1952 р. та 1954 р. виступав перед студентами та викладачами Слов'янського учительського інституту. В результаті краєзнавець видав книгу «Володимир Сосюра у Слов'янську» та в 2004 р. добився дозволу на відкриття пам'ятної дошки на будівлі старого корпусу педуніверситету. А нещодавно, у травні 2019 р. його ж зусиллями поряд з'явилася дошка уродженцеві Слов'янська відомому поетові Борису Слуцькому.

Попри те, що сьогодні Валерій Романько є:

- головою Донецької обласної організації Національної спілки краєзнавців України (з 2003 р.);
- членом Національної спілки журналістів України (з 1994 р.);
- членом Національної спілки краєзнавців України (з 1990 р.);
- членом Національної спілки письменників України (з 2005 р.);
- членом Донецького відділення Наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка (з 2005 р.) [3],
- він має безліч нагород різного рівня:

-
- Почесна грамота Міністерства сільського господарства Калмицької АР (1973 р.);
 - звання «Почесний краєзнавець України» (1993 р.);
 - регіональна літературна премія ім. Володимира Сосюра (1995 р.);
 - Нагрудний знак «Відмінник освіти України» (2001 р.);
 - обласна премія газети «Донецчина» «Плакаймо рідну мову» (2001 р.);
 - звання «Почесний краєзнавець Донеччини» (2004 р.);
 - регіональна літературна премія ім. Віктора Шутова (2008 р.);
 - Почесна грамота Президії Національної академії наук України (2008 р.);
 - лауреат Всеукраїнської літературно-мистецької премії ім. Михайла Петренка (2012 р.);
 - Золота медаль української журналістики (2012 р.);
 - регіональна літературна премія ім. Микити Чернявського (2012 р.);
 - лауреат Всеукраїнської краєзнавчої премії ім. П. Т. Тронька (2014 р.);
 - ювілейна медаль «Т. Г. Шевченко. 200 років з дня народження» (2014 р.);
 - лауреат Всеукраїнської літературно-мистецької і краєзнавчої премії ім. Петра Василенка (2015 р.);
 - Почесна Грамота Верховної Ради України (2016 р.);
 - лауреат Всеукраїнської краєзнавчої премії ім. Д. Яворницького (2017 р.);
 - дві Грамоти Національної спілки журналістів України;
 - три Грамоти Донецької обласної організації Національної спілки журналістів України;
 - сім грамот від Донецького обласного управління культури і туризму;
 - близько 20-ти грамот і подяк Слов'янської міської ради та міського відділу культури;
 - близько 10-ти грамот і подяк Донбаського державного педагогічного університету [3],
 - є переможцем і дипломантом таких конкурсів:
 - диплом III ступеня у Всеукраїнському конкурсі «Українська мова – мова єднання» (м. Одеса, 2008 р.) за книги «Володимир Сосюра і українська мова» та «Василь Стус і Слов'янщина»;
 - спеціальний диплом лауреата на регіональному фестивалі «Книга Донбасу – 2006» (м. Донецьк, 2006 р.) за книгу «Література Донецького краю»;
 - переможець регіонального конкурсу «Книга Донбасу – 2012», диплом I ступеня в номінації «Культура і мистецтво» (м. Донецьк, 2012 р.) за книгу «Слов'янськ літературний: перша пол. XIX – поч. XXI ст.»;
 - переможець Всеукраїнського конкурсу «Українська мова – мова єднання» (м. Одеса, 2014 р.) – диплом I ступеня за поетично-краєзнавче видання «Кобзар у пам'яті слов'янців»;

– лауреат Всеукраїнського конкурсу «Українська мова – мова єднання» (м. Одеса, 2016 р.) – за дослідницьку книгу краєзнавчого характеру «З історії вшанування Т. Г. Шевченка у Слов'янську»;

– двічі визнавався «Кращим викладачем Слов'янського державного педагогічного університету» (2006 р., 2009 р.), представляв Слов'янський виш на обласному конкурсі викладачів ВНЗ Донецької області;

– визнаний «Людиною року» у номінації «Кращий краєзнавець» у м. Слов'янську (рішення виконкому Слов'янської міськради, 2013 р.) [3].

Як і раніше, своє першочергове завдання педагог вбачає у формуванні громадянської компетентності молоді регіону, країни, зокрема через краєзнавство, вивченню якого присвячує своє життя. Безперечним є авторитет цього вченого серед колег та здобувачів вищої освіти. Його колишні студенти-випускники філологічного факультету Донбаського державного педагогічного університету тепер є активними учасниками сучасного краєзнавчого руху. Посіяне доцентом Валерієм Романьком зернятко любові до всього, що зветься Донеччиною, Батьківщиною, зростає, міцнішає, стає обороною країни. Адже, любов до України – це найкраща її зброя!

А ще Валерій Іванович мріє створити в педуніверситеті музейну кімнату «Літературна Слов'янщина», а в обласному краєзнавчому музеї – експозицію «Історія краєзнавчого руху на Донеччині», матеріалів для якої зібралось чимало.

Отже, безсумнівною є величезна роль В. І. Романька як фундатора краєзнавства Донбаського державного педагогічного університету. Здобутки й досягнення педагога в цій галузі під час викладання у ЗВО свідчать, що вся вишівська фахова діяльність Валерія Романька – це праця під девізом:

«Я інших місць у світі не шукаю!

В Донеччині родився –

Її у серці маю!».

Джерела та література

1. ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Філологічний факультет. URL: <http://www.slavdpu.dn.ua/>
2. Національна спілка краєзнавців України. Донецька обласна організація. URL: <http://nsku.org.ua/?cat=14>
3. Романько Валерій Іванович. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
4. Романько В. І. Василь Стус і Слов'янщина: зб. матеріалів. Слов'янськ: «Вид-во „Маторін Б. І.”», 2007. 47 с.
5. Романько В. І. Захисник і пропагандист рідного слова: Володимир Сосюра і українська мова: навч. посіб. Слов'янськ, 1998. 39 с.
6. Романько В. І. Грицько Пилипович Бойко. Життя та творчість: навч. посіб. Слов'янськ: Вид-во Маторіна Б. І. 2014. 100 с.

-
7. Романько В. І. Іван Костиря – дітям: літер.-крит. нарис. Слов'янськ: ПП «Канцлер», 2004. 112 с.
 8. Романько В. І. Краєзнавці Донеччини: біобібліографічний довідник. Слов'янськ: Підприємець Маторін Б. І., 2015. 162 с.
 9. Романько В. І. Література донецького краю: навч. посіб. / відп. ред. проф. В. А. Глущенко. Донецьк: НСПУ, ж. «Донбас», 2006. 264 с.
 10. Романько В. І. Література донецького краю. Б. Л. Горбатов. П. А. Байдебура. М. О. Рибалко. Г. Ф. Кривда. Літ.-крит. нариси. Слов'янськ: Видавець Маторін Б. І., 2015. 319 с.
 11. Романько В. І. Література донецького краю. Г. П. Бойко. Л. М. Колесникова. В. С. Стус. І. С. Костиря. С. В. Жуковський. Літ.-крит. нариси. Слов'янськ: Видавець Маторін Б. І., 2012. 380 с.
 12. Романько В. І. Література донецького краю: посібник для вчителя. Слов'янськ: Вид-во Маторіна Б. І., 2016. 314 с.
 13. Романько В. І. Література рідного краю: навч. посіб. Донецьк, 1995. 113 с.
 14. Романько В. І. Освідчення в любові Станіслава Жуковського: літер.-крит. нарис. Донецьк: Нац. спілка письменників України, ж. «Донбас», 2001. 74 с.
 15. Романько В. І. Сосюра у Слов'янську: літер.-краєзн. нарис. Слов'янськ: ПП «Канцлер», 2003. 56 с.
 16. Романько В. І. Слов'янськ літературний. Слов'янськ: Видавець Маторін Б. І., 2011. 383 с.

ДО ПРОБЛЕМИ КРАЄЗНАВСТВА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗІ СТУДЕНТСЬКОЮ МОЛОДДЮ

Соловар В. В.

The article deals with the importance of using of local history materials in the educational process with student youth. The role of local history in understanding of events in the history of Ukraine, research work, youth education is also determined in the article.

Key words: *local history materials, search and research work, practical work.*

Краєзнавством сьогодні цікавиться широке коло людей: науковці, краєзнавці, педагоги, літературознавці, студенти, ентузіасти, які прагнуть відновити історію рідного краю. Адже саме на місцях, як говорив «патріарх» краєзнавства П. Т. Тронько, історичний пошук має бути пошуком істини, і через призму вже узагальненого й осмисленого історичного досвіду твориться картина минулого і закладається основа майбутнього [4, с. 10].

Сучасні педагоги вважають, що велика роль у формуванні світоглядних, громадянських якостей майбутнього спеціаліста належить дисциплінам гуманітарного циклу [2, с. 84]. Особливе місце у цьому процесі посідають матеріали краєзнавства. Вони є тією основою, яка забезпечує розуміння історичних фактів,